

การผลิตแพทย์เพื่อหนังสืออนุมัติ/วุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉินของประเทศไทย

เฉลิมพร บุญศิริ พ.บ.*

ประธานวิทยาลัยแพทย์ฉุกเฉินแห่งประเทศไทย

บทคัดย่อ

บทนำ

ในยุคนก่อนปี พ.ศ. 2546 ผู้ป่วยฉุกเฉินส่วนใหญ่ในประเทศไทยที่ไปรับการรักษาที่ห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลแต่ละระดับ มีโอกาสได้รับการดูแลรักษาอย่างไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม ทำให้ผู้ป่วยฉุกเฉินเสียชีวิตพิการ และ/หรือทุพพลภาพโดยไม่สมควรในจำนวนที่ไม่อาจจะประมาณได้ จึงเป็นเหตุจูงใจให้กลุ่มแพทย์และพยาบาลฉุกเฉิน ที่เคยเผชิญกับปัญหาเหล่านี้รวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการให้การบริบาลที่ห้องฉุกเฉินของประเทศไทยดีขึ้นกว่าเดิม โดยมีแนวคิดตรงกันว่าสมควรมีการพัฒนาการแพทย์ฉุกเฉินเป็นภาพรวมครบวงจร เพื่อที่จะให้เกิดความก้าวหน้าและก้าวไกลจึงควรจะต้องมีองค์ประกอบครบในทุกด้าน ได้แก่ การศึกษาและการฝึกอบรม การค้นคว้าและการวิจัย การประเมินและติดตามผลระบบปฏิบัติการ การบริหารจัดการ แนวทางปฏิบัติการ บำบัดรักษาผู้ป่วยฉุกเฉินรวมถึงการส่งเสริมป้องกัน การเจ็บป่วยฉุกเฉิน

การขออนุมัติหลักสูตรและเปิดการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านสาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉินแพทยสภา

กลุ่มแพทย์และพยาบาลฉุกเฉินได้เริ่มต้นรวมตัวกันครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2540 และพัฒนาขึ้นเป็นชมรมแพทย์และพยาบาลฉุกเฉินในเวลาต่อมา โดยริเริ่มจัดประชุมวิชาการเวชศาสตร์ฉุกเฉินครั้งที่ 1 ณ โรงแรมบางกอกพาเลซ กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2543 และได้มีการดำเนินการต่อเนื่องทุกปีต่อมา “สมาคมเวชศาสตร์ฉุกเฉิน” ได้รับอนุมัติอย่างเป็นทางการให้จัดตั้งในปี พ.ศ. 2544 โดยมี พล.อ.ต.นพ.บุญเลิศ จุลเกียรติ เป็นนายกสมาคมฯ คน

แรก ในเวลาต่อมาสมาคมฯ ได้เป็นเจ้าภาพเชิญแพทย์ผู้แทนจากราชวิทยาลัย และวิทยาลัยแพทยเฉพาะทางสาขาที่ได้เปิดดำเนินการแล้วของแพทยสมาคมาร่วมเป็นกรรมการร่างหลักสูตรจำนวน 27 คน หลังจากมีการประชุม

เพื่อปรึกษาหารือ และร่วมกันยกร่างเกณฑ์หลักสูตรการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้าน สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉินขึ้นมา เมื่อแล้วเสร็จได้นำเสนอแพทยสภา ได้รับการอนุมัติเกณฑ์หลักสูตรฯ ปีพ.ศ. 2546 จึงได้เปิดการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้าน สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน ตั้งแต่ปีการฝึกอบรม พ.ศ. 2547 เป็นสาขาขาดแคลนประเภทที่ 1 หมายถึงว่าแพทย์สามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้ทันทีหลังจบแพทยศาสตรบัณฑิตไม่ต้องไปเป็นแพทย์ใช้ทุนมาก่อน แพทยสภาได้อนุมัติคณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบแพทย์ประจำบ้านฯ ชุดที่ 1 จำนวน 20 คน โดยมี ศ.นพ.สันต์ หัตถิรัตน์ เป็นประธานฯ ในการดำเนินการสร้างและพัฒนาแพทย์ เพื่อให้ไปทำหน้าที่ฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้าน สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉินรุ่นแรกสมาคมเวชศาสตร์ฉุกเฉิน ได้จัดทำหลักสูตรและตำรา “การกู้ชีพขั้นสูงของไทย” (Thai Advanced Life Support, TALS) และจัดให้มีการฝึกอบรมอาจารย์แพทย์ของแต่ละสถาบันฝึกอบรมชุดแรก เมื่อได้รับประกาศนียบัตรแล้ว ทำให้อาจารย์มีคุณสมบัติครบสำหรับการสมัครสอบเพื่อหนังสืออนุมัติ สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉินจากแพทยสภาได้ ต่อมาคณะผู้แทนจากอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบ (อฟส.ฯ) ได้ดำเนินการตรวจประเมินสถาบันฝึกอบรมและขออนุมัติจากแพทยสภา โดยมีทั้งหมด 10 สถาบันฝึกอบรมที่มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ และมีศักยภาพพร้อมทั้งหมด 30 ตำแหน่ง ได้เปิดการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านรุ่นที่ 1

ตั้งแต่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ใช้ระยะเวลาฝึกอบรม 3 ปี การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านตั้งแต่รุ่นที่ 1 ถึง รุ่นที่ 12

การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านเพื่อหนังสืออนุมัติ แสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉินของประเทศไทย ในช่วงแรกตั้งแต่รุ่นที่ 1 ดำเนินการโดยคณะกรรมการฝึกอบรมและสอบแพทย์ประจำบ้านสาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉินชุดที่ 1 ที่แพทยสภาได้แต่งตั้งภายใต้การกำกับดูแลโดยสมาคมเวชศาสตร์ฉุกเฉินแห่งประเทศไทย และแพทยสภายังมอบให้ราชวิทยาลัยอายุรศาสตร์แห่งประเทศไทย เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ และจัดเจ้าหน้าที่ช่วยในการดำเนินการด้านธุรการประสานกับแพทยสภา ในระยะต่อมาได้มีการเพิ่มจำนวนสถาบันฝึกอบรม และเพิ่มศักยภาพทุกปี ทำให้รับแพทย์ประจำบ้านได้เพิ่มขึ้น ณ สิ้นสุดปีการฝึกอบรม พ.ศ. 2560 แพทย์ประจำบ้าน รุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 12 รวมทั้งอาจารย์แพทย์ที่สอบได้หนังสืออนุมัติ/วุฒิบัตรเพื่อแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน มีจำนวนทั้งหมด 540 คน มีสถาบันฝึกอบรมทั้งหมด 20 แห่ง

การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านตั้งแต่รุ่นที่ 12 ถึงรุ่นที่ 15

แพทยสภาอนุมัติให้มีการจัดตั้งวิทยาลัยแพทย์ฉุกเฉินแห่งประเทศไทยตั้งแต่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2559 และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการฝึกอบรมและสอบชุดใหม่ ภายใต้การกำกับดูแลของวิทยาลัยแพทย์ฉุกเฉินแห่งประเทศไทย โดยมี พล.อ.ต.นพ.เฉลิมพร บุญศิริ เป็นประธานฯ เพื่อรับมอบการดำเนินการฝึกอบรมและสอบแพทย์ประจำบ้านเพื่อหนังสืออนุมัติ/วุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉินของประเทศไทย จากคณะกรรมการฝึกอบรมและสอบชุดเดิมที่สมาคมเวชศาสตร์ฉุกเฉินแห่งประเทศไทยกำกับดูแล ตั้งแต่ปีการฝึกอบรม 2559 เป็นต้นไป

ณ ปีการฝึกอบรม พ.ศ. 2561 จะเป็นการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านรุ่นที่ 15 โดยมีจำนวนแพทย์ประจำบ้าน

ทั้ง 3 ชั้นปี รวมทั้งหมด 450 คน จำนวนสถาบันฝึกอบรมหลักจำนวน 22 แห่ง สถาบันฝึกอบรมสมทบจำนวน 6 แห่ง มีแพทย์ที่ได้รับหนังสืออนุมัติ/วุฒิบัตรไปแล้ว จำนวนทั้งหมด 781 คน

หลักสูตรการฝึกอบรมและสอบแพทย์ประจำบ้าน สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน

หลักสูตรการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านเพื่อหนังสืออนุมัติ/วุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน (Residency Training in Emergency Medicine) โดยคุณวุฒิที่ได้รับคือ “หนังสืออนุมัติ/วุฒิบัตรเพื่อแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน (Diploma of the Thai Board of Emergency Medicine)”

ได้มีการพัฒนาเกณฑ์หลักสูตรฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้าน เพื่อหนังสือ/วุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมสาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน (วฉ.101) โดยมีฉบับที่ 1 ปี พ.ศ. 2546 ต่อมาได้มีการปรับปรุงครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2551 ต่อด้วยการปรับปรุงครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2556 และการปรับปรุง ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2559

ณ ปีการฝึกอบรม พ.ศ. 2561 แพทยสภา ได้มีการกำหนดให้ใช้เกณฑ์หลักสูตรฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านเพื่อหนังสืออนุมัติ/วุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน (วฉ.101) มาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพเวชกรรม (มคว. 1) โดยมีการพัฒนาปรับปรุงตามกรอบมาตรฐานเวชบัณฑิตศึกษาของสหพันธ์แพทยศาสตร์โลก (Postgraduate Medical Education WFME Global Standards for Quality Improvement: the 2015 Revision) จึงเป็นฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 4 และได้รับอนุมัติจากแพทยสภาเมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2561

การพัฒนาการฝึกอบรมในอนาคต

การฝึกอบรมตั้งแต่ปีการฝึกอบรม พ.ศ. 2561-2563 สถาบันฝึกอบรมทุกแห่งต้องผ่านการประเมินและรับรองคุณภาพตามนโยบายของแพทยสภา โดยทุกหลักสูตร/แผนงานฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านต้องมีการพัฒนาปรับปรุงตามกรอบมาตรฐานเวชบัณฑิตศึกษาของสหพันธ์แพทยศาสตรโลก (Postgraduate Medical Education WFME Global Standards for Quality Improvement: the 2015 Revision) ภายในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 และดำเนินการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานและคุณภาพของสถาบันฝึกอบรม ภายในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 โดยเกณฑ์หลักสูตร (มคอ.1) ได้รับการรับรองจากแพทยสภาตั้งแต่ 18 มกราคม พ.ศ. 2561 ถ้าไม่เป็นไปตามช่วงเวลาดังกล่าว สถาบันฝึกอบรมนั้นจะไม่สามารถรับแพทย์ประจำบ้านได้อีกต่อไป การปรับตัว

ของสถาบันฝึกอบรมครั้งนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ด้วยทางวิทยาลัยแพทย์ฉุกเฉินแห่งประเทศไทย ยังมุ่งมั่นให้ทุกสถาบันยังคงอยู่ในระบบอย่างต่อเนื่องด้วยการพัฒนาครั้งนี้เป็นการยกระดับมาตรฐานการฝึกอบรมและสอบให้มีคุณภาพ จะทำให้ประเทศไทยได้ผลผลิตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ฉุกเฉินเทียบได้กับระดับสากล

เอกสารอ้างอิง

1. Thai association for emergency medicine. [Internet][Cited 2019 Jan 6] Available from: <http://www.taem.or.th>
2. Thai college of emergency physician. [Internet] [Cited 2019 Jan 6] Available from: <http://www.tceps.org/tcep1/>